

București, 28 iunie 2018

Asociația pentru Tehnologie și Internet (ApTI) este o organizație neguvernamentală care acționează pentru protecția drepturilor civile digitale prin garantarea unui mediu digital liber și deschis.

Vă supunem atenției poziția noastră față de **propunerea de directivă pentru modificarea regimului drepturilor de autor în Uniunea Europeană**¹. Acest dosar este coordonat de către Comisia Juridică (JURI) din Parlamentul European, care a votat propunerea de negociere în data de 20 iunie, aducând atingere drepturilor și intereselor cetățenilor europeni.

Prin cele ce urmează, dorim să vă transmitem implicațiile negative pe care le va avea în practică adoptarea acestor propuneri, în speranța că putem beneficia de sprijinul dvs., de a lua măsurile necesare ca România să apere interesele cetățenilor și să înlăture efectele negative ale anumitor articole și amendamente din acest proiect legislativ.

În concret, vă solicităm respingerea mandatului de negociere acordat comisiei JURI și susținerea unor dezbateri efective într-un cadru oportun, în plenul Parlamentului European.

Contăm pe votul dvs. împotriva acestui mandat pentru a corecta neconcordanța între votul Comisiei JURI și interesele actorilor implicați în această propunere de directivă, fiind în cauză 15 voturi pentru susținerea acestei propuneri de negociere și 10 voturi împotriva. Sperăm ca votului celor 15 să nu reflecte poziția plenului Parlamentului European, care are sarcina de a apăra drepturile fundamentale și interesele cetățenilor.

Întrucât mai multe articole din această inițiativă îngrădesc drepturile fundamentale ale cetățenilor europeni, precum libertatea de exprimare, accesul la informații, dreptul la viață privată și vor avea influențe negative asupra cadrului economic, educațional și cultural, considerăm că proiectul este de o importanță deosebită și, implicit, deciziile asupra acestuia să fie luate în cunoștință de cauză de cât mai mulți reprezentanți aleși ai cetățenilor europeni, pentru a nu lăsa loc intereselor particulare să prevaleze în voturi strânse și nu în totalitate elocvente ale unor comisii parlamentare.

¹<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=COM:2016:593:FIN>

Considerăm că atât anumite articole din această propunere, dar și **incertitudinea juridică** ce va fi generată la nivel de ansamblu în acest dosar, necesită o decizie temeinic documentată, precedată de dezbateri ample, lucruri ce au fost semnalate în repetate rânduri de societatea civilă²³, academicienii⁴, cercetătorii⁵, mediul de business⁶ și chiar de membri fondatori ai Internetului⁷.

Subliniem că actualele propuneri pentru modificarea regimului drepturilor de autor în Uniunea Europeană au fost **susținute cu încălcarea recomandărilor și atenționărilor** din studiul de impact⁸ al proiectului de directivă, al raportului serviciului Juridic al Consiliului UE, a studiilor de specialitate⁹ ale institutelor independente precum Institutul Max Planck, al studiului comandat de comisia JURI¹⁰ și a Raportorului Special al ONU pentru libertatea de exprimare¹¹.

De asemenea, mai multe amendamente din această propunere sunt **în contradicție cu legislația europeană în vigoare**, respectiv Directiva privind comerțul electronic¹², cu hotărârile Curții de Justiție a Uniunii Europene¹³ privind răspunderea platformelor online și cu Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene¹⁴.

Articolele care generează cea mai mare incertitudine juridică, afectând drepturile cetățenilor

Articolul 13 - Impunerea filtrelor automate de conținut

Cu un rezultat de 15 voturi pentru și 10 împotriva, obligația implementării filtrelor de conținut a fost adoptată. Platformele online devin responsabile pentru conținutul pe care utilizatorii îl încarcă pe acestea și trebuie să se asigure că nu sunt încălcate drepturi de autor. Platformele vor fi forțate să filtreze tot conținutul și să implementeze un algoritm care să decidă ce au voie să publice online utilizatorii și ce nu, instituind un mecanism de cenzură digitală. Pentru a-și minimiza riscurile la care se supun, platformele vor opta pentru filtrarea excesivă a conținutului ca să se pună la adăpost față de orice consecințe juridice. Libertatea de exprimare va fi

² <https://www.liberties.eu/en/news/delete-article-thirteen-open-letter/13194>

³ <https://twitter.com/edri/status/1007920647153049600>

⁴ https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3054967

⁵ https://www.create.ac.uk/wp-content/uploads/2018/04/OpenLetter_EU_Copyright_Research_Centres_26_04_2018.pdf

⁶ http://www.innovatorsact.eu/wp-content/uploads/2017/04/StartupLetterComodini_542017.pdf

⁷ <https://www.eff.org/files/2018/06/12/article13letter.pdf>

⁸ https://juliareda.eu/wp-content/uploads/2017/09/displacement_study.pdf

⁹ https://www.ip.mpg.de/fileadmin/ipmpg/content/stellungnahmen/Answers_Article_13_2017_Hilty_Moscon-rev-18_9.pdf

¹⁰ [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/596810/IPOL_STU\(2017\)596810_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/596810/IPOL_STU(2017)596810_EN.pdf)

¹¹ <https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Opinion/Legislation/OL-OTH-41-2018.pdf>

¹² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32000L0031>

¹³ <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?docid=119512&doclang=EN>
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/ALL/?uri=CELEX:62010CJ0070>

¹⁴ http://www.europarl.europa.eu/charter/pdf/text_en.pdf

restricționată, iar Internetul va deveni o platformă închisă și cenzurată. A fost deja demonstrată ineficiența unor astfel de filtre și erorile pe care le realizează¹⁵.

Considerăm că remunerația proporțională a autorilor, care a fost invocată ca motiv pentru introducerea acestui sistem, **nu poate fi realizată prin impunerea unor mijloace ilegale și foarte costisitoare de implementare a sistemelor de filtrare automată**. Companiile mici care nu-și vor putea permite investiția, vor ieși de pe piață. Acest lucru va dăuna economiei, inovației și dezvoltării sectorului online din România.

Articolul 13 contravine Cartei Drepturilor Fundamentale a UE și jurisprudenței Curții de Justiție a Uniunii Europene, care declară că intermediarii nu pot fi ținuți responsabili de conținutul găzduit.

Articolul 11 - Dreptul de autor auxiliar pentru editorii de presă

Acest amendament a fost adoptat la o diferență de un singur vot - 13 europarlamentari au votat pentru introducerea dreptului de autor auxiliar (denumită informal "taxa pe link"), în timp ce 12 s-au opus. Editorii de presă vor câștiga drepturi noi, nejustificate, și vor ajunge să dețină controlul asupra comunicațiilor pe Internet. Ei vor decide ce informații ajung la utilizatori, dacă aceștia vor avea dreptul să citeze sau nu și ce link-uri pot distribui și contra cărui cost.

Editorii de presă vor putea cere remunerații pentru afișarea link-urilor și a scurtei descrieri care trimite către conținutul lor publicat online. Propunerea este făcută în lipsa unor studii care să demonstreze că acest nou drept este necesar. Mai îngrijorător, un studiu JRC despre impactul Articolul 11 a fost în mod voit blocat de la publicare deoarece aducea dovezi împotriva creării unui nou drept pentru editorii de presă și nu susținea punctul de vedere al Comisiei Europene.

Adoptarea unui nou drept auxiliar pentru editorii de presă poate avea efecte importante în ceea ce privește accesul la informații în special și a libertății de exprimare în general. Rețelele de socializare și site-urile web folosite de sute de milioane de oameni ar putea fi afectate. De altfel, editorii vor alege ce rezultate le vor fi afișate utilizatorilor în lista agregatorului de conținut, în funcție de înțelegerile plătite sau gratuite pe care le vor face aceste terțe părți. Drept urmare utilizatorii nu vor mai avea acces la toată informația disponibilă, ceea ce încalcă articolul 11 din Carta Drepturilor Fundamentale a UE privind libertatea de a primi și de a oferi informații.

Acest drept de autor auxiliar a avut un eșec răsunător în Spania și Germania. Mulți editori au ales să încheie acorduri gratuite cu marile agregatoare de conținut, pentru a putea păstra vizibilitatea în mediul online. Doar editorii de presă mari și-au putut asuma o scădere a traficului ce vine din agregatoarele de conținut, însă, pentru publicațiile mici, acest lucru a condus la închiderea lor completă. În Spania, unde a fost adoptat acest nou drept pentru editori, Google

¹⁵ <https://www.youtube.com/watch?v=QPiO7e1uQfs&feature=youtu.be>

News s-a retras din industrie, iar editorii mici, cu conținut local, au fost nevoiți să închidă. Printre ei se numără Planeta Ludico, NiagaRank, InfoAliment, Multifriki și Meneame.

Articolul 4 - Zona educațională

Excepția privind educația¹⁶ conține o clauză de prioritate a licenței, care permite posesorilor de drepturi să înlăture aplicarea excepției și să dicteze condiții de licențiere problematice pentru utilizatorii din mediul educațional, ceea ce creează un precedent periculos pentru drepturile utilizatorilor și contravine hotărârii Curții de Justiție a Uniunii Europene¹⁷ privind acest subiect.

În opinia noastră, excepțiile de la dreptul de autor pentru zona educațională digitală ar trebui să fie cât mai largi și să țină cont de realitățile educației de astăzi – care promovează **cursurile online la nivel de masă (MOOC)** și **educația deschisă cu resurse educaționale deschise**, inclusiv prin măsuri susținute public de către Comisia Europeană.

Articolul 3 - Exploatarea textelor și a datelor

Excepția privind exploatarea textelor și a datelor (text and data mining - TDM) este limitată doar la scopuri de cercetare științifică. Extinderea aplicării TDM pentru orice scop (care este crucială pentru dezvoltarea tehnologiilor precum inteligența artificială în UE) este doar opțională și nu se va aplica în întreaga UE.

Articolul 3 are implicații importante nu numai pentru zona de cercetare, dar și pentru educație. Deși a fost introdusă posibilitatea ca, pe lângă “instituțiile de cercetare” și instituțiile de patrimoniu să desfășoare activități de extragere și exploatare a datelor în “scopul activităților de cercetare”, în continuare considerăm limitată această excepție. Aceste limitări au un efect advers pentru alte categorii de actori – cum ar fi cercetători independenți, jurnaliști, companii private sau simpli entuziaști – care doresc să testeze modul cum “big data” sau sisteme de inteligență artificială funcționează. Mai mult, această excepție va impune limite firmelor și echipelor de cercetare independente din UE într-o competiție globală în care ceilalți nu vor fi limitați de aceste dispoziții legale.

În același timp, indicăm și amenințările pe care acest articol le prezintă pentru biblioteci, acestea nemaiputând să efectueze activități de analiză de text și date asupra bazelor de date pe care le dețin.

Concluzie

În aceste condiții, solicităm ca votul dumneavoastră atât pentru respingerea mandatului de negociere a comisiei JURI, cât și în sesiunea plenară a Parlamentului European, să poată reprezenta vocea unitară a cetățenilor români care au declarat în mod constant și repetat că își

¹⁶<https://www.communia-association.org/2018/06/20/juri-vote-results-better-educational-exception-poison-ed-pill-within/>

¹⁷<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=157511&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=606874>

doresc adoptarea unor amendamente care să le respecte dreptul la liberă exprimare, dreptul la viață privată, libertatea de a conduce o afacere și dreptul de acces la informații.

Respingerea mandatului de negociere al comisiei JURI este un prim pas, care trebuie urmat de dezbateri ample asupra proiectului legislativ, în care să poată fi propuse noi amendamente și

Eliminarea articolelor 11 și 13 este imperios necesară pentru respectarea obiectivului declarat al consolidării unei Piețe Unice Digitale în Uniunea Europeană și pentru a răspunde necesităților societății actuale, aliniate mijloacelor tehnologice moderne, dar și pentru a sprijini economia digitală în România.